

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sibylliakōn chrēsmōn logoi oktō

Châteillon, Sébastien

Basileae, 1555

De sibyllae erythraeae [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-248466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-248466)

DE SIBYLLA ERYTHRAEA,
 quæ inter alias Sibyllas cognoscitur de Christo
 euidencia multa cecinisse, Augustin.
 de Ciuit. Dei cap. 23. libri 18.

Eodem tempore nonnulli Sibyllam Erythraeam uaticinatam ferunt. Sibyllas autem Varro prodit plures fuisse, non unam. Hæc sanè Erythraea Sibylla, quædam de Christo manifesta conscripsit, quæ etiam nos prius in Latina lingua uersibus malè Latinis, et non stantibus, legimus, per nescio cuius interpretis imperitiam, sicut post cognouimus. Nam uir clarissimus Flaccianus, qui etiam proconsul fuit, homo facillimè facundia, multæq; doctrinæ, cum de Christo colloqueremur, Græcum nobis codicem protulit, carmina esse dicens Sibyllæ Erythraeæ: ubi ostendit quodam loco, in capitibus uersuum ordinem literarum ita se habentem, ut hæc in eo uerba legerentur, *Ἰησὺς θεὸς υἱὸς τοῦ θεοῦ*: quod est Latine, Iesus Christus Dei filius saluator. Hi autem uersus, quorum primæ literæ istum sensum, quem diximus, reddunt, sicut eos quidam Latinus extantibus uersibus est interpretatus, hæc continent:

Judicij signum, tellus sudore madescet:

E' cælo rex adueniet per secla futurus:

Scilicet ut carnem præsens, ut iudicet orbem.

Vnde Deum cernent incredulus atq; fidelis,

Cela

Celsum cum sanctis, æui iam termino in ipso.
 Sic animæ cum carne aderunt, quas iudicet ipse,
 Cum iacet incultus densis in uepribus orbis.
 Reiciant simulacra uiri, cunctam quoq; gazam:
 Exuret terras ignis, pontumq; polumq;
 Inquirens tetri portas effringet Auerni.
 Sanctorum sed enim cunctæ lux libera carni
 Tradetur, fontes æterna flamma cremabit.
 Occultos actus retegens tunc quisq; loquetur
 Secreta, atq; Deus referabit pectora luci.
 Tunc erit & luctus, stridebunt dentibus omnes.
 Eripitur solis iubar, & chorus interit astris.
 Soluetur cœlum, lunaris splendor obibit.
 Deiciet colles, ualles extollet ab imo.
 Non erit in rebus hominum sublime, uel altum.
 Iam æquantur campis montes, & cerula ponti.
 Omnia cessabunt, tellus confracta peribit.
 Sic pariter fontes torrentur, fluminaq; igni.
 Et tuba tunc sonitum tristem demittet ab alto,
 Orbe gemens facinus miserum, uariosq; labores,
 Tartareumq; chaos monstrabit terra dehiscens.
 Et coram hic Domino reges sistentur ad unum.
 Decidet è cœlis ignisq; & sulphuris annis.

In his Latinis uersibus de Græco utcūq; trans-
 latis, ibi nō potuit ille sensus occurrere, qui fit, cum
 literæ, quæ sunt in eorum capitibus, connectun-
 tur, ubi u litera in Græco posita est, quia non po-

tuerunt Latina uerba inueniri, quæ ab eadem litera inciperent, & sententiæ conuenirent. Hi autem sunt uersus tres, quintus et octauusdecimus, & nonusdecimus. Deinde literas, quæ sunt in capitibus omnium uersuum, connectentes, horum trium quæ scriptæ sunt non legamus, sed pro eis u litera tanquam in eisdem locis ipsa sit posita, recordemur, & exprimimus in quinque uerbis: Iesus Christus Dei filius saluator. sed cum Græcè hoc dicitur, nõ Latine, & sunt uersus uiginti & septem, qui numerus quadratum ternarium solidũ reddit. tria enim ter ducta fiunt nouem: & ipsa nouem si ter ducantur, ut ex lato in altum figura consurgat, ad uiginti septem perueniunt. Horum autem Græcorum quinque uerborum, quæ sunt, *Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ υἱὸς*, quod est Latine, Iesus Christus Dei filius saluator, si primas literas iungas, erit *ΙΧΘΥς*, id est piscis: in quo nomine mystice intelligitur Christus, eo quòd in huius mortalitatis abyſſo, uelut in aquarũ profunditate, uiuus, hoc est sine peccato esse potuerit. Hæc autẽ Sibylla, siue Erythraea, siue, ut quidam magis credunt, Cumana, ita nihil habet in toto carmine suo, cuius exiguæ ista particula est, quod ad Deorum falsorum siue fictorum cultum pertineat. quinimò ita etiam contra eos, & contra cultores eorum loquitur, ut in eorum numero deputanda uideatur, qui pertinent ad ciuitatem Dei.

Dei. Inferit etiam Lactantius operi suo quedam de Christo uaticinia Sibyllæ, quamuis non exprimat cuius. Sed quæ singillatim ipse posuit, ego arbitratum sum coniunctim esse ponenda, tanquam unum sit prolixum, quæ ille plura commemorauit, & breuia. In manus iniquas, inquit, fidelium postea ueniet. Et dabunt Deo alapas manibus inuestis, & impurato ore expuent uenenatos sputos. Dabit uero ad uerbera simpliciter sanctum dorsum. Et colaphos accipiens tacebit, ne quis agnoscat, quod uerbum, uel unde uenit: ut inferis loquatur, & corona spinea coronetur. Ad cibum autem fel, & ad sitim acetum dederunt, inhospitalitate hanc monstrabunt mensam. Ipsa enim insipiens gens tuum Deum non intellexisti, ludentem mortalium mentibus: sed & spinis coronasti, & horridum fel miscuisti. Templi uero uelum scindetur, & medio die nox erit tenebrosa nimis, in tribus horis. Et morte morietur tribus diebus somno suscepto. Et tunc ab inferis regressus ad lucem lætam ueniet, primus resurrectionis principio reuocatis ostenso. Ista Lactantius carptim per interualla disputationis suæ, sicut ea poscere uidebantur, quæ probare intenderat, adhibuit testimonia Sibyllina: quæ nos, nihil interponentes, sed in unam seriem connexa ponentes, solis capitibus (si tamen scriptores deinceps ea seruare non negligant) distinguenda curauimus. Nonnulli

sanè Erythræam Sibyllam non Romuli, sed belli Troiani tempore fuisse scripserunt. Eadem Acrostichidis translatio est apud eundem Augustinum in Oratione contra Iudæos, Paganos & Arrianos.

SIBYLLAE ERYTHREAE DE EXTREMO
in terris Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi iudicio uaticinium, è Græco Latine à Ioanne Lango uersum.

Acrostichis, hoc est, primæ carminum literæ,

IESVS CHRISTVS DEI FILIVS
SERVATOR CRVX.

Iudicij metuet sudans presagia tellus,
Et rex aternus magno descendet Olympo,
Sublimis carnem mundumq; ut iudicet omnem.
Vnum suspicient numen prauiq; boniq;
Summum, supremo cum sanctis tempore mundi.
Carnifer ille homines iudex inquiret in omnes.
Horrida terra uias coeli spinæq; tenebunt.
Reijcient simulacra uiri, gazamq; repostam.
Ille domus cæcas & Ditis claustra refringet.
Sanctior à mortis iam nexu libera lucem
Turba hominum cernet, scelerosos flamma piabit
Vlrix perpetuum: mala que quis cunq; patrauit
Sontica, suppressiq; diu, producet in auras:
Deteget & furuis Deus obsita corda tenebris.

ERIMINÆ

E runnæ & stridor dentis regnabit ubiq;
I psium deficiet solis decus, astra colore
F usco obducentur, argentea luna peribit,
I nsurgent ualles, confident ardua montis,
L uxus sublimis mortales deseret oras,
I mmentos colles æquabunt marmora campi.
V eliuago nulli cernentur in æquore nauæ.
S uccendet terram fulmen, uaga lympha uapore
S olis arefcet ripis, fontesq; debiscnt:
E t tuba de cælo tristis clangore sonabit
R aucifono, mundi clades pereuntis acerbæ.
V astum terra chaos Stygio monstrabit hiatu,
A tq; Dei folio sistetur iudicis omnis
T urba ducū, regumq; pluet tum sulphure et igni,
O mnibus extabunt ligni uexilla uerendi,
R obur & auxilium populo exoptata fideli:
C erta pio generi uita. ast offensa malignis,
R ore bonos lustrans bisfeni fontis ab unda:
V irgæq; qua pecori dat ferrea iura magister,
C arminis auspicijs qui crimina morte piabit
S eruator rex æternus Deus ipse patescit.

FINIS.

SIBYLLARVM DE CHR I
 sto uaticinia.
PERSICA.

Virgine matre satus, pando residebit a fello,
 Incundus princeps, unus qui ferre salutem

t 2

Ritè

Ritè queat lapsis: tamen illis fortè diebus
 Multi multa ferent, immensi sata laboris.
 Solo sed satis est oracula prodere uerbo:
 Ille Deus casta nascetur uirgine magnus.

LIBYCA.

Ecce dies uenient, quo æternus tēpore princeps,
 Irradians sata lata, uiris sua crimina tollet,
 Lumine clarescet cuius synagoga recenti:
 Sordida qui solus referabit labra reorum,
 Aequus erit cunctis, gremio rex membra reclinet
 Regina mundi, sanctus, per secula uiuus.

DELPHICA.

Non tardè ueniet, tacita sed mente tenendum
 Hoc opus. hoc memori semper qui corde reponet,
 Huius pertentant cor gaudia magna propheta
 Eximij, qui uirginea conceptus ab aluo
 Prodibit, sine contactu maris. omnia uincit
 Hoc naturæ opera: at fecit, qui cuncta gubernat.

CIMMERIA.

In teneris annis facie præsignis, honore
 Militiæ æternæ regem sacra uirgo cibabit
 Lacte suo: per quem gaudebunt pectore summo
 Omnia, & eo lucebit sidus ab orbe
 Mirificum: sua dona Magi cum laude ferentes,
 Obijcient puero myrrham, aurum, thura Sabeæ.

SAMIA.

Ecce dies, nigras quæ tollet leta tenebras,

MOX

Mox ueniet, soluens nodosa uolumina uatum
 Gentiſ iudææ, referent ut carmina plebis.
 Hunc poterunt clarum uiuorum tangere regem,
 Humano quem uirgo ſinu inuiolata fouebit.
 Annuit hoc cœlum, rutilantia ſidera monſtrant.

CVMANA.

Iam mea certa manent, & uera, nouiſſima uerba,
 Vltima uenturi quòd erant oracula regis,
 Qui toti ueniens mundo cum pace, placebit,
 Vt uoluit, noſtra ueſtitus carne decenter,
 In cunctis humilis, caſtam pro matre puellam
 Deliget, hæc alias forma præceſſerit omnes.

HELLESPONTICA.

Dum meditor quondam uidi decorare puellam,
 Exinio (caſtam quòd ſe ſeruaret) honore,
 Munere digna ſuo, & diuino numine uifa,
 Que ſobolem multo pareret ſplendore micantem:
 Progenies ſummi, ſpecioſa & uera Tonantis,
 Pacifica mundum qui ſub diſitione gubernet.

PHRYGIA.

Ipsa Deum uidi ſummum, punire uolentem.
 Mūdi homines ſtupidos, & pectora cæca, rebellis.
 Et quia ſic noſtram complerent crimina pellem,
 Virginis in corpus uoluit demittere cœlo
 Ipſe Deus prolem, quam nunciet Angelus almæ
 Matri, quo miſeros contracta ſorde leuaret.

EVROPAEA.

t 3 Vir-

Virginis æternum ueniet de corpore uerbum
 Purum, qui ualles & montes transiet altos.
 Ille uolens etiam stellato missus Olympo,
 Edetur mundo pauper, qui cuncta silenti
 Rex erit imperio: sic credo, & mente fatebor:
 Humano simul ac diuino semine gnatus.

TYBVRTINA.

Verax ipse Deus dedit hæc mihi munia sancti,
 Carmine quod sanctam potui monstrare puellam,
 Concipiet quæ Nazareis in finibus, illum
 Quem sub carne Deum Bethlemica rura uidebit.
 O nimium felix, cælo dignissima mater,
 Quæ tantam sacro lactabit ab ubere prolem.

AGRIPPA.

Summus erit sub carne satus, charissimus atq;
 Virginis & ueræ complebit uiscera sanctum
 Verbum, consilio, sine noxa, spiritus almi:
 Despectus multis tamen ille, salutis amore,
 Arguet & nostra commissa piacula culpa:
 Cuius honos constans, & gloria certa manebit.

ERYTHRAEA.

Cerno Dei natum, qui se demisit ab alto,
 Vltima felices referent cum tempora soles:
 Hebræa quem uirgo feret de stirpe decora,
 In terris multum teneris passurus ab annis,
 Magnus erit tamen hic diuino carmine uates,
 Virgine matre satus, prudenti pectore uerax.

FINIS.